

Mått och vikter under 1300-tal

Denna artikel bygger helt på, och är i många fall tagen rakt av ifrån boken 'Vad kostade det' av Lars O Lagerqvist och Ernst Nathorst-Böös. En kul bok med prisuppgifter från 1170 till 1995, men även med många bra översikter om gamla mått, vikter och valutor. Jag har tagit bort information om vikter efter medeltid där så förekommer.

Aln - Svealand, Östergötland, Gotland 56cm. Västergötland 64cm. Öland 52 cm.

Ankare - 39,25 liter.

Bok - 24 ark skrivpapper. 20 bok = 1 ris.

Centner -100 skålpund = 42.5 kg. Som Bergvikt 8 lispund (60 kg).

Decker (däcker) 10 st (mått för skinn och hudar).

Dussin - 12 st.

Famn - 1,78 m. Som vedmått varierande, mellan 3 och 5.65 m³.

Fat - 157 liter (flytande) 170 kilo (om Osmundsjärn, dvs järnet i 'råvara') 1/32 tunna (spannmål).

Fjårding - Våta och insaltade varor, 12 kannor = 32,4 liter. Torra varor, 4 kappar = 18,3 liter.

Fot - 0,2969 meter = 1/2 aln, kan variera.

Gross - 12 dussin = 144 st.

Jungfru - 1/4 kvarter = 8,2 cl.

Kanna - 2,7 liter.

Kast - 4st 20 kast = 1 val (om fisk mest).

Kubikfot -10 kannor = 26,17 liter.

Lass - skattepliktig körning av varor som varierade. Vanligen 2-3 skeppund. För hö mycket varierande.

Lispund - 8,5 kilo.

Lod - 13,16 kilo.

Läst - 12-13 tunnor. Ibland ifråga om vägda varor 12 skeppund.

Mark - 205-210g. Om järn och koppar 340-375 g.

Markpund - Lispund om 6,8 kg.

Mil -10, 689 km. Smålänsk mil 7,5 km. Västergötland 13 km. Dalarna och Finland 5-6 km.

Ort - 4,25g. Som rymdmått samma som 'jungfru'.

Oxhuvud - Rymdmått - 90 kannor = 236 liter. Kan vid import av rödvin vara 225 liter.

Pund - Samma som lispund.

Skeppund - Oftast 170 kg. För järn och koppar användes 5 olika viktsystem mellan 136 och 194,5 kilo. 1 skeppund = 20 lispund.

Skålpund - 0,425 gram = 32 lod.

Skäppa - 24,8 liter.

Spann - Mycket varierande, Stockholm 47 liter, södra Norrland 30-60 liter, Götaland över 50 liter.

Stavrum - Mått för ved, varierande, ofta 6m³.

Stig - Kolmått, ca: 20 hl, Dalarna 17.-18 hl.

Stop -1/2 kanna = 4 kvarter = 1,3 liter.

Stycke (tyg) - 30 m (lärf/yll) 15 meter (bomull/siden).

Timmer - 40 st. Om skinn.

Tjog - 20 st.

Tum - 2,47 cm.

Tunna - Varierar efter användning. Fisk och Öl - 125,6 liter. Smör - 16 pund. Spannmål - 142-165 liter.

Val - 20 kast á 4 st (om sill mm.).

Åm -144 liter (vin), kan dock vara 157 liter.

Johan Käll
Albrechts Bössor
www.albrechts.se